

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 13, No. 1, 2018, pp. 516-529

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์เทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานใน
สถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ANALYSIS OF COOPERATING TEACHERS SUPERVISORY BEHAVIORS AFFECTING THE
INSTRUCTION AND PERFORMANCE OF STUDENT TEACHERS IN SCHOOL

นายภานุพันธุ์ ชันระ *

Panupun Kanta

ผศ.ดร.จุไรรัตน์ สุธรง **

Asst.Prof.Jurairat Sudrung, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์เทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 320 คน โดยใช้การสุ่มแบบโควตา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมการณ์เทศของครูพี่เลี้ยง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมพบว่าอยู่ในระดับมาก ระดับการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมการณ์เทศของครูพี่เลี้ยงส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นงานพบว่างานวิชาการ และงานด้านธุรการในชั้นเรียนพฤติกรรมการณ์เทศแบบไม่ชี้้นำส่งผลมากที่สุด ส่วนงานด้านปกครอง และงานพัฒนานักเรียนด้านต่าง ๆ พฤติกรรมการณ์เทศแบบร่วมมือส่งผลมากที่สุด

* หน่วยงานสังกัด สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
ที่อยู่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: panupan8088@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชา นิเทศศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: . jurairat.s@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this study was to analyze the supervisory behaviors of cooperating teachers that had an impact on the instruction and performance of student teachers in school. The study sample comprised of 320 student teachers who were studying at Chandrakasem Rajabhat University, Suan Sunandha Rajabhat University, Dhonburi Rajabhat University, and Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand, selected by proportional quota sampling. The instrument used for this study included a questionnaire that was constructed by the researcher. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

It was found that the overall supervisory behaviors of cooperating teachers as well as specific aspect were at above average level, Moreover, an overall aspect of the instruction and performance of student teachers in school was at above average level. The supervisory behaviors of cooperating teachers affecting the instruction and performance of student teachers were at above average level. When considering specific aspects separately, the cooperating teachers used non-directive behaviors at very high level in academic and administrative affairs. Likewise, the cooperating teachers used collaborative behaviors at very high level not only in student affairs but other student services as well.

คำสำคัญ: พฤติกรรมการนิเทศ

KEYWORDS: SUPERVISORY BEHAVIORS

บทนำ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียนในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ นักศึกษามีความรู้ ความชำนาญในการสอน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง สามารถแก้ปัญหา เฉพาะหน้าได้ สิ่งหนึ่งที่เป็นผลสะท้อนกลับมาสู่สถาบันก็คือ ความคิดเห็นของโรงเรียนเครือข่ายที่ให้ความ ร่วมมือในการประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อสถาบันจะได้นำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงระบบการเรียนการสอน และการกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น จะต้องสอดคล้องเกณฑ์มาตรฐานตามที่คุรุสภากำหนดประกอบด้วย มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการผลิต มาตรฐานบัณฑิตหรือมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อให้เหมาะสม กับหลักสูตรวิชาชีพครูชั้นสูง (ปริดาภรณ์ ดวงใจดี และคณะ, 2552) ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ได้ มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาฝึกสอนไว้ 6 งาน ได้แก่ ด้านงานการสอน ด้าน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ด้านงานธุรการในชั้นเรียน ด้านงานธุรการทั่วไป ด้านงานพัฒนา โรงเรียนและชุมชน และด้านงานพัฒนาตน ซึ่งสอดคล้องกับ ชาตรี ฝ่ายคำตา และ วรณทิพา รอดแรงคำ. (2548) ได้กล่าวถึงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกสอนว่า เป็นหัวใจในการผลิตครู เพราะเป็นการ เตรียมนักศึกษาครูให้พร้อมที่จะไปเป็นครูที่ดีในอนาคต ซึ่งในขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นิสิต นักศึกษาครู สามารถพัฒนาความรู้ในเนื้อหาบูรณาการกับวิธีสอน รวมทั้งด้านเทคนิควิธีที่สามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงาน ในหน้าที่ครูด้านต่าง ๆ เช่น งานสอน งานกิจกรรมนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาตน งานพัฒนา สังคม และยังมีโอกาสพัฒนาด้านคุณลักษณะ เพื่อให้มีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นครู เช่น เป็นผู้ที่มีใจ รักศรัทธาในวิชาชีพครู มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณใน วิชาชีพครู

ผลการสำรวจปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมา พบว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมี ปัญหาเกิดขึ้นหลายด้านซึ่ง สิริรัตน์ หอมชื่นชม. (2557) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่องปัญหาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอม

เกล้าเจ้าคุณทหาร ทำการสังเคราะห์ข้อมูลปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากงานวิจัยของนักวิจัย 15 คน ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ปัญหาที่พบ มากที่สุด คือ ปัญหาการควบคุมชั้นเรียน รองลงมา คือ ปัญหาการจัดทำเอกสารประกอบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ วิจัยในชั้นเรียน ปัญหาห้องเรียน ที่นั่งเรียน สื่อโสตฯ สื่อการสอนอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ปัญหาการขาดความรู้ในเนื้อหาที่สอน ทฤษฎีไม่แน่น วิชาที่ไม่ถนัด ไม่เคยเรียน ปัญหาครูพี่เลี้ยงไม่นิเทศการสอน ไม่ให้คำปรึกษา มีภาระงานมาก ปัญหาอาจารย์นิเทศไม่มานิเทศ มาแล้วไม่ดู รับมารีบกลับไม่ให้คำปรึกษา ปัญหาบุคลิกภาพที่ดีในการสอน ขาดความมั่นใจ ปัญหาได้รับภาระงานอื่น ๆ มากเกินไปไม่มีเวลาสอน เตรียมการสอน ปัญหามนุษยสัมพันธ์กับครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ เพื่อนร่วมงาน ปัญหาขาดเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน การแก้ปัญหาระหว่างสอน ปัญหาการขาดความชำนาญในการปฏิบัติงาน ทักษะการปฏิบัติงาน เทคนิคการปฏิบัติงาน ปัญหา การบันทึกแผนการจัดการเรียนรู้ รายงานการปฏิบัติการสอน ปัญหาการสอน ไม่ตรงตามแผน เนื่องจากมีกิจกรรมมาก ปัญหาที่พักอาศัย การเดินทางไปสอน และปัญหาการออกข้อสอบไม่ครอบคลุมตัวชี้วัด ไม่ตรงกับครูพี่เลี้ยงตามลำดับ จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปประเด็นของปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ออกได้เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ (1) ด้านการสอน (2) ด้านครูพี่เลี้ยง (3) ด้านอาจารย์นิเทศ (4) ด้านเอกสารประกอบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ วิจัยในชั้นเรียน และ (5) ด้านอื่น ๆ เช่น การเดินทาง สถานที่พัก ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับ ศิริดา ทองเชื้อ. (2557) ได้ศึกษา “ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์” พบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตสาขาศึกษาศาสตร์ศึกษาส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตัวนิสิตเอง แต่อย่างไรก็ตามปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญอื่น ๆ ด้วย เช่น โรงเรียน อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และวิชาที่สอน

ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กล่าวคือ เป็นผู้ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนมากกว่าบุคคลอื่น เปรียบเสมือนต้นแบบหรือแบบพิมพ์ความเป็นครูของนักศึกษา นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้รักษามาตรฐานทางวิชาการแทนผู้บริหารโรงเรียนในด้านที่เกี่ยวข้องกับการสอน และยังต้องเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับอาจารย์นิเทศจากวิทยาลัยในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์พี่เลี้ยงจึงเสมือนเป็นอาจารย์คนหนึ่งของสถาบันผลิตครูโดยผ่านการนิเทศ พฤติกรรมการนิเทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะการแสดงพฤติกรรมการนิเทศที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพจะช่วยส่งผลให้ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ดีของครูตามไปด้วย

พฤติกรรมการนิเทศ (Supervisory Behaviors)

Glickman, Gordon และ Ross-Gordon (2010) ได้กำหนดพฤติกรรมการนิเทศไว้ 4 แบบ ซึ่งผู้นิเทศจะต้องมีความรู้ในการวิเคราะห์ครูหรือกลุ่มครูที่กำลังได้รับการนิเทศว่าครูมีคุณลักษณะความรู้ความสามารถ และการพัฒนาตนเองได้ดีมากน้อยเพียงใด แล้วพิจารณาเลือกใช้แบบพฤติกรรมการนิเทศให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความพร้อมของครู ในการเลือกแบบพฤติกรรมการนิเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้นิเทศ มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ และความเชื่อที่ผู้นิเทศมีต่อปรัชญาการศึกษา ซึ่งแต่ละแบบจะสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้นิเทศจะต้องมีความสามารถในการประเมินศักยภาพระดับความสามารถ ความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนรายบุคคล เพื่อผู้นิเทศจะสามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับครูแต่ละคน ดังนี้

1. พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม (Directive Control Behaviors) คือการประพฤติปฏิบัติด้วยการพูดการใช้ภาษาท่าทางต่าง ๆ ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถที่กระทำได้กับครูเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยที่ผู้นิเทศสามารถใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะได้ เมื่อครูผู้รับการนิเทศมีความมุ่งมั่นและความต้องการที่จะแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ โดยผู้นิเทศจะคอยให้การส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือตามที่ครูผู้รับการนิเทศร้องขอเท่านั้นและผู้นิเทศควรจัดการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก แหล่งข้อมูลให้ครูผู้รับการนิเทศได้แก้ปัญหาเอง สนับสนุนให้ครูผู้รับการนิเทศมีอิสระในการแก้ปัญหาตามบทบาทหน้าที่ของตน และเปิดโอกาสให้ครูผู้รับการนิเทศมีอิสระที่จะคิดและเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ครูผู้รับการนิเทศตัดสินใจเองว่าถูกต้องและเหมาะสม

2. พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล (Directive Information Behaviors) พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูลดำเนินการใช้พฤติกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม เพียงแต่ไม่ชี้แนะหรือไม่แนะนำวิธีการปฏิบัติให้ครูโดยตรงแต่ให้ข้อมูลและวิธีการหลากหลายวิธีให้ครูได้เลือกปฏิบัติ ซึ่งผู้นิเทศจะต้องพยายามลดพฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะควบคุมให้น้อยลงและพยายามส่งเสริมครูในการตัดสินใจมากขึ้นเรื่อย ๆ จนครูสามารถที่จะร่วมคิดร่วมปฏิบัติงานได้กับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องอาศัยผู้นิเทศช่วยแนะนำตลอดเวลาตลอดไป

3. พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative Behaviors) ในการนิเทศแบบร่วมมือนี้ทั้งผู้นิเทศและครูจะร่วมกันตัดสินใจในวิธีการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานตลอดเวลา ทั้งครูและผู้นิเทศจะให้ข้อเสนอแนะแก่กันและกันเพื่อร่วมกันพิจารณาข้อตกลงร่วมกันการปฏิบัติ ซึ่งพฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือเป็นการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เกิดจากการร่วมมือกันในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การกำหนดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานร่วมกันตามความต้องการทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มบุคคล เพื่อการบรรลุประสิทธิภาพของงานที่กำหนดไว้

4. พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ (Nondirective Behaviors) วิธีการนิเทศแบบไม่ชี้แนะนี้ผู้นิเทศจะใช้พฤติกรรมในการพูดคุยทำงานร่วมกับครูโดยที่ครูจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง ผู้นิเทศเป็นเพียงผู้ช่วยในการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ที่ครูร้องขอเท่านั้น และผู้นิเทศควรจัดการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก แหล่งข้อมูลให้ครูผู้รับการนิเทศได้แก้ปัญหาเอง สนับสนุนให้ครูผู้รับการนิเทศมีอิสระในการแก้ปัญหาตามบทบาทหน้าที่ของตน และเปิดโอกาสให้ครูผู้รับการนิเทศมีอิสระที่จะคิดและเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ครูผู้รับการนิเทศตัดสินใจเองว่าถูกต้องและเหมาะสม

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ทราบถึงครูที่เลี้ยงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กล่าวคือ เป็นผู้ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนมากกว่าบุคคลอื่น เปรียบเสมือนต้นแบบหรือแบบพิมพ์ความเป็นครูของนักศึกษา นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้รักษามาตรฐานทางวิชาการแทนผู้บริหารโรงเรียนในด้านที่เกี่ยวข้องกับการสอน และยังต้องเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับอาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัยในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์ที่เลี้ยงจึงเสมือนเป็นอาจารย์คนหนึ่งของสถาบันผลิตครูโดยผ่านการนิเทศ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการวิเคราะห์พฤติกรรมการนิเทศของครูที่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะการแสดงพฤติกรรมการนิเทศที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอาจจะช่วยส่งผลให้ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ดีตามไปด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,860 คน ที่เสร็จสิ้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีการศึกษา 2559

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 320 คน โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และทำการสุ่มแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) โดยกำหนดประชากรออกเป็น กลุ่มย่อย ๆ ตามมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิมีลักษณะเหมือนกัน (homogeneous) คือเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในแต่ละมหาวิทยาลัยมีความเท่าเทียมกัน มากที่สุด จาก 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชภัฏละ 80 คน รวม 320 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรต้น คือ พฤติกรรมการณ์พิเศษ 4 ประการของ Glickman, Gordon และ Ross-Gordon (2010)

- 1) พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะควบคุม
- 2) พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะให้ข้อมูล
- 3) พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบร่วมมือ
- 4) พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบไม่ชี้แนะ

ตัวแปรตาม คือ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาขอบข่ายภาระงานของนักศึกษาในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจากคู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และคู่มือฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ขอบข่ายภาระงานของนักศึกษา 5 ด้าน ได้แก่

- 1) งานด้านวิชาการ
- 2) งานด้านปกครอง
- 3) งานด้านธุรการในชั้นเรียน
- 4) งานกิจกรรมพัฒนานักเรียนต่าง ๆ
- 5) งานพัฒนาชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

พฤติกรรมการณ์เทศของครูพี่เลี้ยง

- 1) พฤติกรรมการณ์เทศแบบชี้แนะควบคุม
- 2) พฤติกรรมการณ์เทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล
- 3) พฤติกรรมการณ์เทศแบบร่วมมือ
- 4) พฤติกรรมการณ์เทศแบบไม่ชี้แนะ

Glickman, Gordon และ Ross-Gordon (2010)

ตัวแปรตาม

การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

- 1) งานด้านวิชาการ
- 2) งานด้านปกครอง
- 3) งานด้านธุรการในชั้นเรียน
- 4) งานกิจกรรมพัฒนานักเรียนต่างๆ
- 5) งานพัฒนาชุมชน

(คู่มือรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ 1 และ 2, 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถาบันการศึกษา และสาขาวิชาเอก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมการณ์เทศของครูพี่เลี้ยง ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (1967)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (1967 อ้างถึงใน นิรมล วิบูลมมงคล, 2551: 113)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน คือศึกษาค้นคว้าเอกสารหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการณ์เทศของผู้นิเทศ ตามแบบพฤติกรรมการณ์เทศ 4 ประการ และขอบข่ายภาระงานของนักศึกษาในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาคำหนดเป็นกรอบแนวคิดและเนื้อหาของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมและความสมบูรณ์ของเนื้อหา ภาษาที่ใช้และความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item-Objective Congruence) เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC 0.67-1.00 -7 ขึ้นไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์คนบติ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ ทั้ง 4 สถาบัน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การส่งแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในสถาบันต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ ทั้ง 4 สถาบัน

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมามาตรวจสอบความสมบูรณ์ ทำการลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้วิธีทางสถิติ เพื่อนำผลวิเคราะห์มาแปลผลและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ซึ่งมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้กรอกแบบสอบถาม ใช้สถิติเปรียบเทียบวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงและระดับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient : r_{xy}) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (Hinkle, 1998 : 118)

.90 – 1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
.70 – .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.50 – .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.30 – .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00 – .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

4. การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.9 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาคือ สาขาวิชาเอกวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 23.4

2. พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยง พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยจัดลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบร่วมมือ รองลงมาคือ พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะควบคุม กับพฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะให้ข้อมูล และพฤติกรรมการณ์พิเศษแบบไม่ชี้แนะ

3. ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายงานพบว่ามีความแตกต่างตามลำดับดังนี้ ด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคืองานกิจกรรมพัฒนานักเรียน ส่วนงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คืองานพัฒนาชุมชน

4. พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับ คือ พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะควบคุม พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะให้ข้อมูล พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบร่วมมือ และพฤติกรรมการณ์พิเศษแบบไม่ชี้แนะ รวมกันได้ค่าทำนายร้อยละ 74.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1 พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านงานวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับคือ พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะควบคุม พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะให้ข้อมูล พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบร่วมมือ และพฤติกรรมการณ์พิเศษแบบไม่ชี้แนะ รวมกันได้ค่าทำนายร้อยละ 40.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านงานวิชาการมากที่สุดคือ พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบไม่ชี้แนะของครูพี่เลี้ยง

4.2 พฤติกรรมการณ์พิเศษของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูงานด้านปกครองที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับคือ พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะควบคุม พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบชี้แนะให้ข้อมูล พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบร่วมมือ และพฤติกรรมการณ์พิเศษแบบไม่ชี้แนะ รวมกันได้ค่าทำนายร้อยละ 50.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านงานด้านปกครองมากที่สุดคือ พฤติกรรมการณ์พิเศษแบบร่วมมือของครูพี่เลี้ยง

4.3 พฤติกรรมการนิเทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูงานด้านธุรการในชั้นเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับ คือพฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือ และพฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ รวมกันได้ค่าทำนายร้อยละ 38.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูงานด้านธุรการในชั้นเรียนมากที่สุดคือ พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะของครูพี่เลี้ยง

4.4 พฤติกรรมการนิเทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูงานพัฒนานักเรียนด้านต่าง ๆ ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับ คือพฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือ และพฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ รวมกันได้ค่าทำนายร้อยละ 44.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูงานพัฒนานักเรียนด้านต่าง ๆ มากที่สุดคือ พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือของครูพี่เลี้ยง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมการนิเทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถอภิปรายผลในประเด็นสำคัญดังนี้

1. พฤติกรรมการนิเทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือของครูพี่เลี้ยง ทั้งนี้เนื่องจากครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องร่วมกันวางแผนในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน อีกทั้งยังต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปในทิศทางเดียวกันเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ วัชรรา เล่าเรียนดี (2556) ได้กล่าวไว้ว่าในการนิเทศแบบร่วมมือกันทั้งผู้นิเทศและครูจะร่วมกันตัดสินใจในวิธีการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานตลอดเวลา ทั้งครูและผู้นิเทศจะให้ข้อเสนอแนะแก่กันและกันเพื่อร่วมกันพิจารณาหาข้อตกลงร่วมกันในการสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ เมฆขาว (2557) ได้ศึกษา พฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แล้วพบว่า ด้านพฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายงาน งานด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจาก งานด้านวิชาการเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเป็นงานหลักที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องลงไปฝึกปฏิบัติ ซึ่งประกอบไปด้วยงานที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การใช้สื่อ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ดังที่ ฆนัท ธาตุทอง (2552) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นภาระงานหนึ่งที่มีความสำคัญต่อครูในการจัดการห้องเรียน โดยครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หลักสูตรสถานศึกษา วิธีการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รวมทั้งการนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อช่วยให้นักเรียน ประสบความสำเร็จในการเรียนตามศักยภาพของแต่ละคน

3. พฤติกรรมการนิเทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับ คือ พฤติกรรมการนิเทศของ ครูพี่เลี้ยงแบบชี้แนะควบคุม พฤติกรรมการนิเทศของครูพี่เลี้ยงแบบชี้แนะให้ข้อมูล พฤติกรรมการนิเทศของครูพี่ เลี้ยงแบบร่วมมือ และพฤติกรรมการนิเทศของครูพี่เลี้ยงแบบไม่ชี้แนะ รวมกันได้ค่าทำนาร้อยละ 74.3 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะของครูพี่เลี้ยงส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านงานวิชาการมากที่สุดทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่างาน ด้านวิชาการเป็นหัวใจที่สำคัญของสถานศึกษาที่ครูพี่เลี้ยงจะต้องคอยสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้กับ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น การจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบาย หลัก การส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ การกระจายอำนาจ ความรับผิดชอบให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งครูพี่เลี้ยงจำเป็นต้องใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ ชี้แนะเพื่อช่วยให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูปรับปรุงการเรียนการสอน การปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้ เหมาะสมโดยที่ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้คอยสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูไม่เข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงการทำงาน หรือการตัดสินใจดังที่ Glickman, Gordon และ Ross-Gordon (2010) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศแบบไม่ชี้แนะเป็นการให้ครูได้ฝึกตัดสินใจด้วยตนเองโดยการนำเอาความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์และต้องการที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ปัญหาสำคัญที่ผู้นิเทศ ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ช่วยเปิดโอกาสส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสตัดสินใจเอง และจัดดำเนินการเอง โดยผู้นิเทศคอยสนับสนุนและบริการตามที่ถูกร้องขอซึ่งสอดคล้องกับวัชร่า เลาเรียนตี (2556) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ในการนิเทศแบบไม่ชี้แนะนั้น ครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการตัดสินใจด้วยตัวเอง มีอิสระในการคิด ปฏิบัติ ผู้นิเทศจะเป็นผู้ที่คอยสนับสนุน อำนวยความสะดวก คอยให้ข้อมูลเพิ่มเติม และพยายามช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้แนวทางวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด โดยที่ครูไม่ให้ความรู้สึกว่าคุณแนะ

3.2 พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือของครูพี่เลี้ยงส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านงานปกครองมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่างาน ด้านปกครองเป็นงานที่มุ่งไปที่ด้านพฤติกรรมนักเรียนโดยตรง ครูพี่เลี้ยงร่วมกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูทำงานร่วมกันระหว่างครู 2 คน ในการตกลง ปรึกษาหารือร่วมกันในการกำหนดแนวทางการ ปฏิบัติงานในการสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการคัดกรอง นักเรียนที่อาจจะเป็นกลุ่มเสี่ยงและเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนอีกทั้งยังต้องร่วมกัน สอดส่องดูแลความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน ซึ่งภาระงานดังกล่าวจำเป็นต้องร่วมมือกันในการ ทำงาน หรือพูดคุย ประชุม วางแผน และตัดสินใจไปพร้อมกัน ดังที่ Glatthorn (1984) ได้กล่าวไว้ว่า การ นิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ คือกระบวนการที่ค่อนข้างเป็นทางการระหว่างครูตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ตกลงที่จะ ทำงานร่วมกันเพื่อความเจริญงอกงามทางวิชาชีพของพวกเขา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมศรี โชคไพศาล (2553) ได้ศึกษาพฤติกรรมการนิเทศที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของ ครู แล้วพบว่าพฤติกรรมการนิเทศในด้านการให้ครูมีส่วนร่วมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของ ครูอยู่ในระดับมาก เป็นพฤติกรรมการนิเทศที่ผู้นิเทศส่วนใหญ่กระทำ คือ ผู้นิเทศเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมใน

การวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมผู้นิเทศสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ทำให้ครูเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความต้องการของครู

3.3 พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้หน้าของครูที่เลี้ยงส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูงานด้านธุรการในชั้นเรียนมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่างานด้านธุรการในชั้นเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานเอกสาร เช่น งานทะเบียนนักเรียน ข้อมูลสารสนเทศชั้นเรียน บัตรสุขภาพ ระเบียบสะสม งานเอกสารสารบรรณ เนื่องจากธรรมชาติของงานธุรการจะครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับงานอื่นมาก ดังนั้นครูที่เลี้ยงจึงให้ความสำคัญกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะต้องมาร่วมรับผิดชอบงานธุรการในชั้นเรียนให้เหมาะสม เพราะต้องทราบถึงระเบียบ แนวปฏิบัติของทางสถานศึกษาหรือส่วนงานราชการ อีกทั้งยังจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักจัดระบบงาน การจัดระบบงานในแต่ละเรื่องไม่ว่าจะงานเอกสารสารบรรณในชั้นเรียนหรือในสถานศึกษา การที่ครูที่เลี้ยงใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้หน้าเป็นการร่วมพูดคุยร่วมกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูถึงข้อบ่งชี้งานธุรการโดยที่ครูที่เลี้ยงจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจด้วยตนเองในเรื่องของงานเอกสารสารบรรณของทางราชการหรือของสถานศึกษา อีกทั้งยังคอยให้การช่วยเหลือสนับสนุน สอนงาน หรือส่งเสริมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานธุรการและเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เรียนรู้งานธุรการ ดังที่ Glickman , Gordon และ Ross-Gordon (2010) ได้กล่าวถึงกรณีที่ผู้นิเทศสามารถใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้หน้าได้ เมื่อครูผู้รับการนิเทศมีความมุ่งมั่นและความต้องการที่จะแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ โดยผู้นิเทศจะคอยให้การส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือตามที่ครูผู้รับการนิเทศร้องขอเท่านั้น และยังสอดคล้องกับ Roger (1977) ที่กล่าวว่าผู้นิเทศควรจัดการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแหล่งข้อมูลให้ครูผู้รับการนิเทศได้แก้ปัญหาเอง สนับสนุนให้ครูผู้รับการนิเทศมีอิสระในการแก้ปัญหาตามบทบาทหน้าที่ของตน และเปิดโอกาสให้ครูผู้รับการนิเทศมีอิสระที่จะคิดและเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ครูผู้รับการนิเทศตัดสินใจเองว่าถูกต้องและเหมาะสม

3.4 พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือของครูที่เลี้ยงส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ มากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ ครูที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องร่วมมือกัน วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นความร่วมมือกันทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมชุมนุม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ดังนั้นครูที่เลี้ยงจึงใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือมากที่สุดเพราะสามารถร่วมกันตัดสินใจในการแก้ปัญหาร่วมกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวางแผนร่วมกัน เพื่อร่วมพิจารณาข้อตกลงร่วมกันในการทำงานหรือร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ดังที่ ลมโซย อูยยะพัฒน์ (2550) กล่าวว่า การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เกิดจากการร่วมมือกันในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การกำหนดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานร่วมกันตามความต้องการทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มบุคคล เพื่อการบรรลุประสิทธิภาพของงานที่กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนัฐ น้อยเหลือ (2549) ได้ศึกษาการติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่าการนิเทศแบบร่วมมือว่าเป็นการนิเทศที่เกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับ

ผู้รับการนิเทศที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นการพัฒนา กำหนดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติตามการพัฒนาแผนการประเมินผลและปรับปรุง เผยแพร่ผลงาน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์การนิเทศของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหนังสือคู่มือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้กับครูพี่เลี้ยง ก่อนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. ใช้เป็นแนวทางในการนิเทศให้ความรู้กับครูพี่เลี้ยงที่ต้องเป็นผู้ประเมิน หรือเป็นพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
3. ครูพี่เลี้ยงสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปประกอบการพิจารณาในการเลือกใช้พฤติกรรมการณ์การนิเทศให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. ครูพี่เลี้ยงควรให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาชุมชนแก่นักศึกษาเนื่องจากงานพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่นักศึกษาจะได้นำไปใช้ในวิชาชีพครูต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการนิเทศการสอนที่ส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. ควรมีการศึกษากิจการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
3. ควรมีการศึกษาขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในของครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

รายการอ้างอิง

- มนัฑ ชาติทอง. (2552). การจัดการชั้นเรียนห้องเรียนแห่งความสุข. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์
- ชาติรี ฝ่ายคำตา และ วรณทิพา รอดแรงคำ. (2548). ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา
โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.).
วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 11(2), 151–164.
- นันทน์ภูธร น้อยเหลือ. (2549). การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับ
ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิรมล วิบูลมมงคล. (2551). พฤติกรรมการณ์การนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานแนะแนวของครู
โรงเรียนสังกัดเทศบาล. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปรีดียาภรณ์ ดวงใจดี และคณะ. (2552). *คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง.สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุพรรณบุรี.*
- พรรณทรี โชควัฒนา. (2553). *พฤติกรรมการณ์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการสอนของครู.*
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบายการจัดการและการเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลมโซย อวยยะพัฒน์. (2550). *คู่มือการจัดกิจกรรมการนิเทศการจัดการศึกษาโดยการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา. อุบลราชธานี: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี.*
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช: การพัฒนาวิชาชีพทฤษฎีกลยุทธสู่การปฏิบัติ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์*
- วรภรณ์ เมฆขาว. (2557). *พฤติกรรมการณ์ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.*
- ศิริดา ทองเชื้อ. (2557). *ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอน สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- สิริรัตน์ หอมชื่นชม. (2558). *การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาสาขาวิชาครุศาสตรเกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2557. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.*
- หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (2559). *คู่มือรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ 1 และ 2. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*

ภาษาอังกฤษ

- Glatthorn, A.A. (1984). *Differentiated Supervision*. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., and Ross-Gordon, J. M. (2010). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. 8th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Hinkle, D.E. (1998). *Applied statistics for the behavior sciences* (4th ed.). New York: Houghton Mifflin.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Rogers, C. R. (1977). *Carl Rogers on personal power*. New York: Delacorte Press.